

FARBA V ARCHITEKTÚRE

Hrazdená konštrukcia

Abstract

Framework architecture is an important part of village appearance. Their architecture can be divided into structural and aesthetical part, which connection can be found visible on every facade in form of bearing parts cooperating with fillings. They can bear diverse renderings, depending time and location of their situation.

Úvod

Podľa všeobecného názoru majú staré hrazdené domy červenohnedé, čierne alebo tmavohnedé trámy, a čo najviac svetlé výplne. Výnimku tvoria v severnom Nemecku tehlové (slinkové) výplne a pri Hamburgu domy s bielymi hrazdami a tehlovou výplňou. Tento názor nie je zásadne nesprávny. Veľmi presne platí na regionálnu tradičnú farebnosť na nemeckom území. Ale v priebehu dejín sa postoj k hrazdeným stavbám a ich farebnosti menil, predovšetkým v mestách, pričom ohľad na tradíciu nebol braný všade rovnako dôsledne.

Priehradová stavba vychádza z vidieckeho domu a v priebehu stredoveku sa vyvinula v malých, často stiesnených mestách na hospodársky a viacpodlažný obytný dom.

Rozkvet hrazdenej konštrukcie nastal počas gotiky (cca. v rokoch 1150 - 1500) a vrchol počas renesancie (cca. 1400 - 1600). Hrazdené domy sa síce stavali i naďalej, nepodliehali počas baroka (1600 - 1780) či nasledujúceho klasicizmu veľkej obľube. Požiarne pohromy v mestách značne prispeli k uprednostňovaniu kamenného či omietnutého hrazdeného domu. V baroku boli hrazdené konštrukcie, odkláňajúc sa od tradície, farebne ladené. Táto doba mala veľa iných ladných ideálov a neriadila sa ani materiálou pravosťou, t.z. nechať každý materiál pôsobiť jeho prirodzenou farebnosťou. O tomto svedčia štukové dekorácie, ktoré imitujú kameň rovnako zručne maľovaná fiktívna architektúra tejto doby.

Remeselnícka kvalita

Nálezy znova a znova svedčili o tom, že spodná vrstva farby na dreve bola zväčša biela. To viedlo často k chybnnej interpretácii, že hrazdené stavby boli celé ladené do biela. V skutočnosti sa jednalo pritom o základný náter, ktorý sa jednotne naniesol na celú stavbu. Až potom získalo drevo svoj konečný farebný náter, ktorý kvôli vyrovnaniu hrázď zasahoval z časti aj do ich výplne.

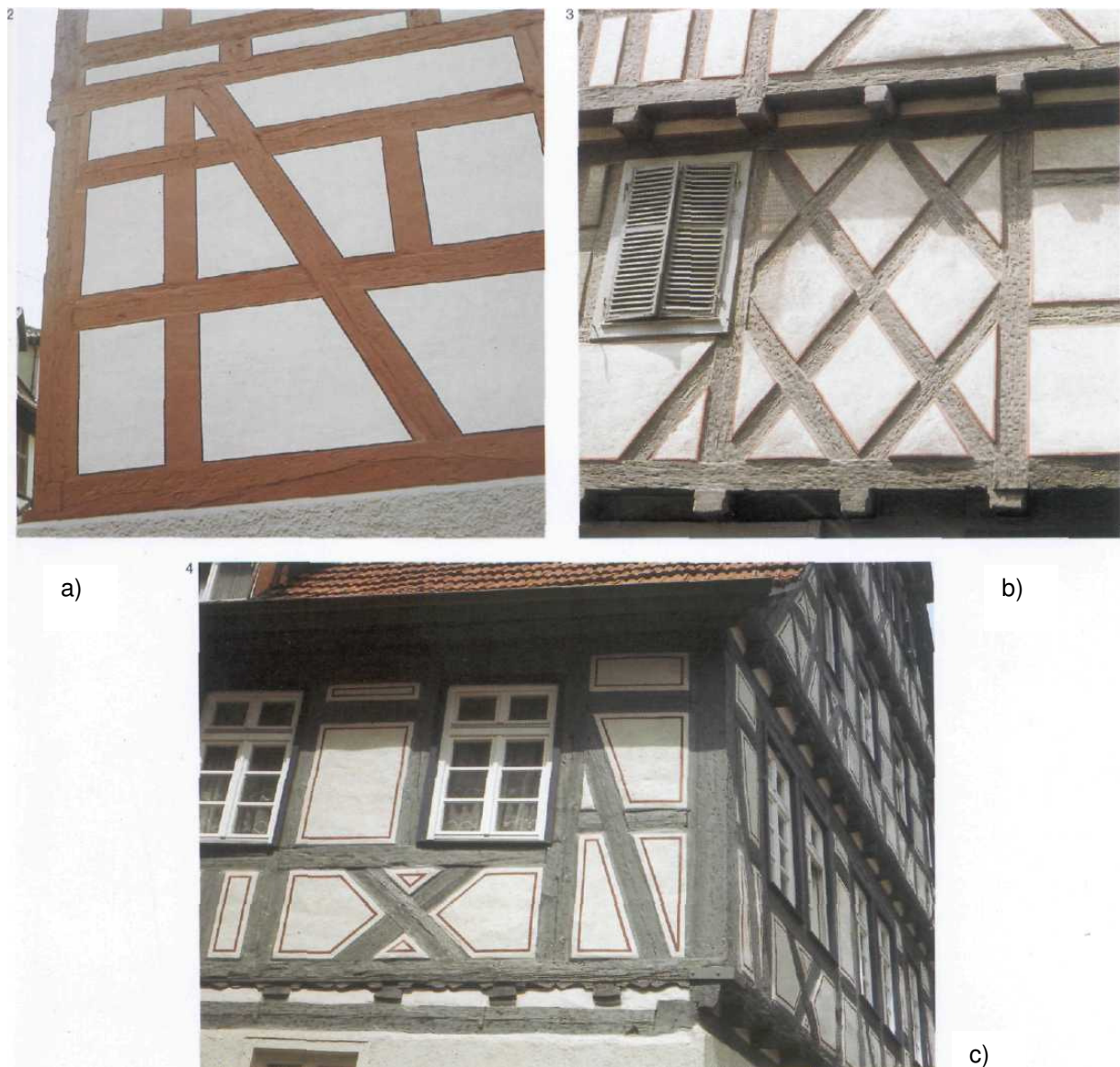
Ak niekde chýbala časť trámovej konštrukcie, bola maliarsky doplnená tak, aby tvorila jednotný dojem.

Romantické nerovnomernosti už neboli (najneskôr od renesancie) žiadané. K remeselníckym kvalitám naopak patrilo svedomité grafické stvárnenie. Vyduť vystupujúce trámy, ktoré pôsobia ako podušky vôbec neboli cenené rovnako ako prírodné ponechané

drevo. Fasáda mala byť podľa možností hladká, čo sa aj stavebno-technicky odporúčalo a navonok mala pôsobiť graficky vyrovnané.

Biela pôsobí sivo

Len vyrovnaný pomer teplých a chladných farebných tónov zaručí dosiahnutie farebnej harmónie. Takže napríklad k teplej okrovo-žltej farbe treba pridať svetlú chladnú farbu, ako základný tón. V tejto kombinácii pôsobí šedá ako biela. Čisto biela farba by viedla k silnému kontrastu a rušila by harmóniu.

Obr. 1 Ukážky riešenia priehradovej konštrukcie

Na obrázku (obr. 1a) sú chýbajúce časti drevených trámov domaľované. Nesprávna priehradová konštrukcia s vyčnievajúcou, zle zvýraznenou výplňou. Po stavebno-technickej stránke bola snaha dosiahnuť pri hrazdenej konštrukcii čo najrovnejšiu fasádu, aby sa minimalizovali vplyvy počasia (obr. 1b). Na zarovnanie nepravidelných hrán drevených

trámov sa ich náterová farba nanášala aj na výplňovú konštrukciu (obr. 1c).

Obr. 2 Priehradová konštrukcia

Farebná kombinácia svetlej okrovej farby a svetlo-sivého hrazdenia znižuje silné kontrasty (obr. 2).

Literatúra

- [1] HOŠEK, J.; MUK J.: Omítky historických staveb. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989.
- [2] KREWINKEL, H. W.: Baugestaltung mit Farbe. Stuttgart, 1985.